

حال باید دید در مقابل اعمال خلاف قانون قوه حاکمه و مأمورین دولتی دفاع چه صورتی دارد. این موضوع بین علما، مورد بحث زیاد می باشد زیرا باید دو نفع متضاد یعنی آزادی افراد و قدرت قوه حاکمه را با یکدیگر وفق داد یک دسته بر این عقیده اند که اساساً مقاومت با عملیات مأمورین دولتی اگر چه هم غیر قانونی باشد نامشروع است زیرا مستخدمی که از قدرت خود سوء استفاده مینماید مسئول است و بالتبع حقوقی از شخص مورد حمله تضییع نمیشود، دسته دیگر برعکس میگویند مقاومت در مقابل اعمال خلاف قانون مأمورین دولت جایز است، دسته اول این عقیده را رد نموده و میگویند: با شیوع این روبه اختلالاتی در انتظامات جامعه حکمفرما خواهد گردید.

هر یک از این دو دسته راه مبالغه را پیموده و حقیقت در این است که افراد نه حق مطلق مقاومت و نه تکلیف مطلق اطاعت دارند. بنا بر این با امان نظر بر این اصل باید چنین نتیجه گرفت که مقاومت و دفاع نسبت با اقدامات مأمورین دولتی در ضمن انجام وظیفه تولید مسئولیت میکند ولی چنانچه مأمورین دولتی بخواهند یک عملی را که صریحاً از طرف قوانین مملکتی نهی گردیده مرتکب شوند مقاومت با آن ها جایز است، ماده ۱۸۷ قانون مجازات عمومی و ۱۸۵ آن این وجه حل را تأیید نموده اند آثار دفاع مشروع و زیاده روی در دفاع مشروع - اگر تمام شرائط دفاع جمع نباشد آن دفاع مشروع نبوده بلکه موجود از تکاپ جرم میباشد، ولی از جرم بودن دفاع نباید چنین نتیجه گرفت که همیشه قابل مجازات است، زیرا قاضی باید تفحص نماید که آیا شخصی که مورد حمله واقع شده و زیاده روی در دفاع نموده آزادی فکر خود را از دست نداده تا بتواند دفاع را با خطری که مواجه شده موازنه نماید البته در صورتیکه در اثر وحشت شدید اختیار از دست او خارج شده باشد از جهت زیاده روی در دفاع مجازات نخواهد شد.

قتل عمد در مقام دفاع از نفس و عرض طبق ماده ۱۸۸ قانون مجازات عمومی فقط در موارد زیر جایز است.

اول - برای دفاع از قتل یا جرح شدید و ضرب و یا آزار شدید در صورتی که

خوف از این امور مستند بقرائن معقوله باشد .

دوم - برای دفاع از کسی که در صدد هتك عرض و ناموس دیگری باکراه و عنف برآید .

سوم - برای دفاع از کسی که در صدد سرقت و ربودن انسانی برآید .

قتل عمد در مقام دفاع از مال طبق ماده ۱۸۹ منحصر بموارد زیر است :

اول - در موارد و مواد ۲۲۲ و ۲۲۳ و ۲۲۴ قانون مجازات عمومی

دوم - در مورد ورود در منزل مسکون و یا ملحقات محصوره آن در شب بوسیله بالا رفتن از دیوار یا شکستن درب و یا امثال آن .

سوم - هر فعلی که بر حسب قرائن معقوله موجب خوف، قتل، یا جرح شدید و یا ضرب و آزار شدید باشد .

چنانچه دفاع برای جلوگیری از سرقتی باشد که در غیر مواد ۲۲۲ و ۲۲۳ و

۲۲۴ مذکور است و یا برای جلوگیری از هر جرم دیگری نسبت باموال باشد طبق ماده ۱۹۰ و ۱۹۱ رفتار میشود .

امر قانون و حکم مقام صلاحیت دار

امر قانون و حکم مقام صلاحیت دار نیز از مواردی هستند که از يك عملی که

بر خلاف قوانین جزائی بشمار میآید صفت نامشروعیت را ازین میبرد .

امر قانون ممکن است به مستخدم و غیر مستخدم باشد، در قانون اصول محاکمات

جزائی فرانسه به شخص عادی حق داده شده که شخصی را که در حین ارتکاب جرم غافل

گیر میشود نزد دادستان اعزام دارد، در غیر موارد قانونی هیچکس حق ندارد سلب

آزادی اشخاص دیگر را بنهاید، ولی موارد قانونی صرف اعطاء حق به افراد بدون لزوم

توقیف و یا اعمالی که ظاهراً برخلاف قانون بنظر می آیند مینماید، باید متوجه بود که

معمولاً قانون یکدسته خاصی از مستخدمین دولتی را مأمور می کند که اوامر صادره

را بموقع اجراء گذارند .

اعمالی که برخلاف قانون میباشد، و مأمورین تابعه در اثر صدور آن

از طرف رئیس مافوق، اجراء نمایند .